

15 juni 2022

Geachte Statenleden,

Graag geeft Natuur en Milieu Gelderland u haar visie op de 9^e wijziging van de Omgevingsverordening over de Aanvullende Strategische Voorraden voor de drinkwatervoorziening.

De voorbereiding op de ASV heeft een zorgvuldig en lang proces doorlopen. Wij constateren dat belangrijke aspecten aandacht hebben gekregen en dat stakeholders actief zijn betrokken.

Er is echter sprake van een paradox. Droogte is een grote maatschappelijke opgave, doelen van de KRW dreigen niet te worden gehaald en toch werken we toe naar extra vergunningruimte voor grondwaterwinning. Drinkwater is een belangrijke maatschappelijke voorziening die we moeten borgen. Grondwater echter is schaars, hetgeen door klimaatverandering wordt versterkt. Winning van grondwater leidt tot droogteschade, onder andere in de natuur. Daarom is het noodzakelijk om kritisch te kijken naar de omvang van winning en waarvoor we dit water gebruiken.

We maken ons zorgen over de verschuiving van vergunningen naar meldingen. Het beleid mag geen papieren werkelijkheid worden.

Daarom roepen we de Staten op:

1. Start met beleid voor afname van gebruik van drinkwater door industrie en voor overige huishoudelijke toepassingen (prive-zwembaden van 8000 liter!). Neem maatregelen die kunnen voorkomen dat het drinkwaterverbruik groeit met 30% in 2040.

Neem een voorbeeld aan Vlaanderen met een gestaffeld tarief voor basisverbruik en comfort of luxe verbruik. Laat de prijs van drinkwater geleidelijk toenemen tot een niveau waaruit de waarde van het water blijkt. Maak hier met Vitens afspraken over.

Start in nieuwbouwprojecten met het toepassen van grijs water voor toiletspoeling; neem hierin een voorbeeld aan Brabant Water. Zorg ism het Rijk voor passende regelgeving. Benut de aanleg van warmtenetten voor het realiseren van een grijswater infrastructuur.

Industrie zal moeten overgaan op alternatieven voor drinkwater, bijvoorbeeld door gebruik van oppervlaktewater vanuit de Rijn door kartonbedrijf Parenco.

2. Wij vinden dat zéér terughoudend moet worden omgegaan met uitbreiding van grondwaterwinning. De impact van veel van de huidige winningen op natuur is groot, we zien juist graag dat in de toekomst sommige winningen worden gesloten of in capaciteit verminderd (zoals La Cabine bij Renkum).

Spreek met GS een specifiek tijdspad af zodat binnen 2 jaar kwetsbare winlocaties zullen worden gesloten en zodat een nadere selectie wordt gemaakt voor reserveringsgebieden.

3. Intensiveer onderzoek naar alternatieve winning (oevergrondwaterwinning, overige alternatieven). Ook voor langere termijn mbt oppervlaktewater en gezuiverd afvalwater.

Een paar dagen terug stond een groot artikel in de Gelderlander over Li An Phoa, die meer dan 18.000 kilometer wandelde langs onze waterwegen. Hoeveel werk daar ook nog voor gedaan moet worden, haar pleidooi van drinkbare rivieren kunnen wij alleen maar onderschrijven.

4. Scherp de omgevingsverordening aan m.b.t. het grondgebruik in de grondwater(beschermings-/reserverings-) gebieden. De tendens is dat agrarische bedrijven die stoppen hun grond behouden en verhuren. In toenemende mate worden deze gronden gebruikt voor intensieve teelten met een hoog gebruik van bestrijdingsmiddelen. Stel ander grondgebruik/ nieuwe sectoren vergunningplichtig en leg een verbod op intensieve teelten (tuinbouw, bollen, boomteelt) met uitzondering van biologische bedrijfsvoering.

Wij denken dat er reden is om geen derogatie toe te staan voor bemestingsnormen in grondwaterbeschermingsgebieden, gezien de problemen om KRW-doelen te behalen.

5. Nieuwe beregeningsputten zijn in reserveringsgebieden met melding toegestaan; in kwetsbare gebieden zelfs tot alle diepten. Juist in grondwaterbeschermings- en wingebieden dient verdroging met grote inspanning te worden bestreden.

6. Voor activiteiten die onder meldingen zullen vallen:

- a. Zorg voor goede registratie van de meldingen en capaciteit voor handhaving.
- b. Evalueer het systeem van meldingen en registratie meteen na 2 jaar.

We vragen u om als Provinciale Staten gezien het grote belang nauw betrokken te blijven bij dit dossier.

Voor nadere informatie: Alex de Meijer, 06 4882 0433

Kilometers op pad voor dat ene doel

Ze loopt wat af, Li An Phoa. Inmiddels heeft de 41-jarige bedrijfskundige, ecooloog en oh ja, ook nog filosoof, er meer dan 18.000 kilometer aan wandelingen op zitten. Bij elkaar een bonte verzameling aan voetstappen die ze heeft gezet langs tal van waterwegen. De etappe van vandaag: de Maas bij Cuijk. Onderweg voor dat ene doel: drinkbare rivieren.

Frank Hermans
Cuijk

Sinds 2015 combineert ze tientallen gastcolleges die de Amsterdamse jaarlijks verzorgd op universiteiten en hogescholen met een aantrekkelijk milieuaanbod op de road. Zoals in 2018, bij haar 1000 kilometerwandeling langs de Maas. „Eerst liep ik alleen, maar al snel liepen er met een open uitnodiging elke dag wel mensen met mij mee. Ik denk dat ik onderweg duizenden mensen heb gesproken. Om te bespreken wat de rivier voor ons betekent en om te vertellen waarom ik voor een drinkbare Maas loop.“

Ze had tek voor kort, gedurende dertien jaar, zelfs geen woning.

Drinkbare rivieren moeten onze ambitie zijn voor elke dag dat we leven

– Li An Phoa

Niet nodig, omdat ze constant de hopt op was. Verbleef ze op rivieroevers in Canada, Noorwegen, Frankrijk, België en ook in Nederland. Is ze aan de wandel, dan loogert ze geregeld bij boeren, sluiswachters en door haar geïnspireerde burgemeesters. „Burgemeesters ken ik er meer dan dat die burgemeesters er zelf kennen. Vandaar dat ik op een gegeven moment dacht: moet ik ze niet eens bij elkaar brengen?“

Ook die uitdagende rol vervult ze met regelmaat. Vandaag gebeurt dat in Cuijk, op initiatief van 'Mayors for a drinkable meuse' (burgemeesters voor een drinkbare Maas, een netwerk waarvoor Phoa de basis legde). Tientallen burgervaders uit Frankrijk, België en Nederland, onder wie Land van Cuijk-burgemeester Wim Hillenaar, treffen elkaar bij de Maasheggen. Niet voor een wandeling, wel om de antennes voor een schone Maas op elkaar af te stemmen.

Uniek gebied
De Maasheggen is een streek waar Li An al aardig blij van wordt. Drinken uit de Maas kun je hier nog niet. „Maar dit is wel al een uniek natuur- en leefgebied. Langs de hele Maas zelfs het enige met Unesco-erkenning vanwege de bijzondere natuurwaarden.“

Toch kan het nog beter. In 2005 bezocht ze de Rupert-rivier in Canada, op dat moment de overtreffende trap van louterend rivierwater. Daar kon je, toen nog,

door de knieën en met gerust hart een kultje water in de hand scheppen om dat vervolgens op te slurpen. De slok heerlijke helderheid ontroefde haar zozeer dat spontaan een traan over haar wang rolde. „Ik besefte dat als dit kan, je echte schoonheid hebt, en echte gezondheid.“

De kiem werd gelegd voor wat ze ook vandaag in Cuijk zal bepleiten: elke rivier moet weer net als vroeger drinkbaar worden. „De Rupert werd mijn leraar. Ik

wist, drinkbare rivieren moeten onze ambitie zijn voor elke dag dat we leven. Lukt het om dat te realiseren, dan weet je zeker dat voor een heel stroomgebied gezond en in balans kunt leven.“

Ze maakte drinkbaar rivierwater tot haar voornaamste speerpunt, ook omdat het zo'n makkelijk te bevatten concept is. „Heb je een drinkbare rivier, dan weet je ook zeker dat je klaar bent voor een gezond klimaat en voldoet aan alle milieueisen voor stikstof-

normen en gezonde biodiversiteit. Termen die eigenlijk vaag zijn en abstract voor veel mensen, maar vertaald naar drinkbaar Maaswater heel concreet.“

Boeren moeten stoppen met pesticiden en kunstmatige meststoffen. Medicijnresten moeten uit het riool. De grootste klapper is nog steeds te maken met milieubewuste bedrijven. En dat niet alleen over het gehele stroomgebied van in dit geval de Maas zelf, maar ook op de oevers van al die

zijrivieren die op deze waterweg uitkomen. „Want wat bovenstrooms in de Maas komt, zit ook bij Rotterdam nog in het water.“

Een glaasje water drinken uit de Maas bij Rotterdam of zelfs Cuijk? Het is een droom die nog ver weg is. Toch is Li An Phoa optimistisch, mits de rivierbewoners maar gezamenlijk optrekken. Essentieel voor verandering is volgens haar ontmoeting en elkaar leren kennen tot in de haartvaten. Zo kun je elkaar wijzen op ieders

De Biesbosch is een van de gebieden die Li An Phoa in 2018 verkende tijdens haar wandeling langs de Maas. FOTO: HENK GAAN-ZIEBROEK

„Daar waar ziekenhuizen, bedrijven, boeren en andere inwoners van één stroomgebied elkaar zien als bloedverwanten die voor hun toekomst op elkaar zijn aangewezen, kun je grote stappen maken. Ook in de regio Land van Cuijk.“